

Sygnatura akt III RC 51/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Ż., dnia 28 kwietnia 2016 r.

Sąd Rejonowy w Żaganiu III Wydział Rodzinny i Nieletnich w następującym składzie:

Przewodniczący: Prezes SR Andżelika Suwalska

Protokolant: sekr. sąd. Patrycja Szymańska

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2016 r. w Żaganiu

sprawy z powództwa A. F. (1)

przeciwko A. F. (2)

o podwyższenie alimentów z kwoty 800,00 zł miesięcznie do kwoty 1100,00 zł miesięcznie

i

z powództwa A. F. (2)

przeciwko A. F. (1)

o obniżenie alimentów z kwoty 800,00 zł miesięcznie do kwoty 600,00 zł miesięcznie

I. oddala powództwo w całości;

II. oddala powództwo wzajemne w całości;

III. koszty procesu pomiędzy stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt III RC.51/16

UZASADNIENIE

W dniu 16 lutego 2016 roku do Sądu Rejonowego w Żaganiu wpłynął pozew A. F. (1) przeciwko pozwanemu A. F. (2), w którym powódka domagała się podwyższenia alimentów na swoją rzecz od pozwanego z kwoty 800,00 złotych miesięcznie, zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 10 kwietnia 2013 roku, w sprawie I 2 C.367/12, do kwoty 1.100,00 złotych miesięcznie, poczynając od dnia złożenia pozwu wraz z odsetkami ustawowymi w razie opóźnienia w zapłacie każdej z rat oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka A. F. (1) podała, że małżeństwo zostało rozwiązane z winy pozwanego, a od momentu rozwiązania małżeństwa nie wnosiła ona o podwyższenie alimentów. W tym czasie, otrzymała decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 7 sierpnia 2014 roku o ponownym ustaleniu renty na stałe z tytułu częściowej niezdolności do pracy w wysokości 861,00 złotych brutto. Ponadto, powódka podniosła, że choruje na przewlekłą chorobę niedokrwinną serca, której towarzyszy szereg innych dolegliwości, w tym nadciśnienie tętnicze i arytmia serca pochodzenia komorowego. Powódka jest w stanie po histerektomii, radio i chemioterapii, stwierdzono u niej przewlekły zespół korzeniowy odcinka szyjnego i lędźwiowego, żylaki kończyn dolnych oraz niewydolność żylną. Powódka cierpi również na niedosłuch, a w ostatnim czasie stwierdzono u niej także kamicę dolnych dróg moczowych.

Powyższe dolegliwości wiążą się z szeregiem wydatków na leki, dzięki którym powódka może funkcjonować, a które znacząco obniżają jej domowy budżet.

Pozwany A. F. (2), w odpowiedzi na pozew, z dnia 7 marca 2016 roku, wniósł o oddalenie powództwa w całości, a jednocześnie w pozwie wzajemnym domagał się obniżenia alimentów zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 10 kwietnia 2013 roku z kwoty 800,00 złotych miesięcznie do kwoty 600,00 złotych miesięcznie, poczynając od dnia wniesienia powództwa wzajemnego oraz zasądzenia od powódki kosztów procesu (k.24-28).

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew, pozwany i powód wzajemny A. F. (2) podał, że powódka wytaczała po orzeczeniu rozvodu powództwo o podwyższenie alimentów, która to sprawa toczyła się przed Sądem Rejonowym w Żaganiu pod sygnaturą akt III RC.77/14. Ponadto, pozwany stwierdził, że powódka nie udowodniła jaka nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca jej roszczenie, a wręcz przeciwnie podkreślił, że wysokość świadczenia rentowego uzyskiwanego przez powódkę od tego czasu wzrosła. W ocenie pozwanego i powoda wzajemnego natomiast, nastąpiły istotne zmiany w jego sytuacji materialnej i zdrowotnej oraz rodzinnej. Przede wszystkim pozwany podniósł, że zmniejszeniu uległy jego dochody, a po orzeczeniu rozvodu pojawiły się u niego dolegliwości związane z kręgosłupem i układem krążenia, refluks ostre zapalenie żołądka, kamica nerkowa lewostronna oraz przepuklina, a także schorzenia laryngologiczne. Ponadto, pod koniec (...) urodziło się pozwanemu dziecko, które posiada na swoim utrzymaniu, a koszty utrzymania małoletniego wynoszą około 600,00 – 700,00 złotych miesięcznie. Poza tym, pozwany podał, że przystępuje do obrony doktoratu, a koszt tej obrony wynosi 12.000,00 złotych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka/pozwana wzajemnie A. F. (1) i pozwany/powód wzajemny A. F. (2) zawarli związek małżeński przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w Ż. w dniu 24 października 1998 roku.

Dowód:

- odpis zupełny aktu małżeństwa stron (k.4 akt I 2 C. 367/12).

W dniu 12 marca 2012 roku, A. F. (2) złożył w Sądzie Okręgowym w Zielonej Górze pozew o rozwód, domagając się rozwiązania małżeństwa stron przez rozwód bez orzekania o winie. W złożonej odpowiedzi na pozew A. F. (1) natomiast wniosła o rozwiązanie małżeństwa z wyłącznej winy powoda, a także zasądzenia na jej rzecz alimentów w kwocie 1.800 zł miesięcznie.

W toku tego postępowania, A. F. (2) pracował w Jednostce Wojskowej w Ś. na stanowisku żołnierza zawodowego i zarabiał ok. 3.800 zł netto miesięcznie. Dodatkowo pracował w Łużyckiej Szkole Zawodowej na podstawie umowy zlecenia, gdzie za rok akademicki otrzymywał wynagrodzenie w kwocie ok. 2.000 zł, a także – w Domu Opieki Społecznej jako doradca zawodowy, z wynagrodzeniem w kwocie 119 zł brutto za godzinę zajęć. Już wówczas był na studiach doktoranckich, których koszty (ok. 10.000 zł rocznie) w połowie refundował główny pracodawca.

Pozwany spłacał kredyt hipoteczny zaciągnięty wspólnie przez małżonków na wybudowanie domu, którego rata wynosiła 400 franków szwajcarskich (ok. 1.400 zł) miesięcznie. Wynajmował wtedy pokój za kwotę 200 zł miesięcznie i utrzymywał bliskie stosunki z M. K., z którą wcześniej mieszkał.

Z kolei, A. F. (1) do maja 2013 r. otrzymywała zasiłek dla bezrobotnych w kwocie 700 zł miesięcznie, który następnie został jej odebrany z uwagi na przyznanie jej renty w kwocie 730 zł z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z przebytą wcześniej chorobą nowotworową i skutkami ubocznymi jej leczenia. Pomimo tego A. F. (1) poszukiwała pracy, ale bezskutecznie, ukończyła też kurs komputerowy organizowany przez urząd pracy. Leczyła się także kardiologicznie, neurologicznie, ginekologicznie oraz psychiatrycznie. Oczekiwała na dwie operacje, z których jedna miała być refundowana przez NFZ, zaś koszt drugiej operacji miał wynieść 8.000 zł. Zażywała stale leki, których koszty wynosił ok. 150 zł miesięcznie. Na wizyty lekarskie przeznaczała: 80 zł - u neurologa co 1,5 miesiąca, 80 zł – u psychiatry raz w miesiącu. Uczęszczała także do kardiologa i lekarza rodzinnego w ramach NFZ. Raz w roku

wykonywała badania USG, których koszt wynosił 150 zł. A. F. (1) mieszkała w domu stron i ponosiła miesięczne koszty jego utrzymania w kwocie: ok. 120 zł za energię elektryczną, ok. 50 zł za wodę i ścieki, ok. 60 zł za telewizję, ok. 250 zł za gaz i ok. 100 zł za telefon. Natomiast za opał płaciła ok. 3.000 zł rocznie. Posiadała oszczędności w kwocie 4.000 zł, które pozostały jej z odszkodowania, jakie otrzymała za skutki wypadku komunikacyjnego. W mieszkaniu położonym w Ż. przy ul. (...), którego jest właścicielką mieszkała jej córka.

Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, który uprawomocnił się z dniem 28 sierpnia 2013 r., rozwiązał przez rozwód małżeństwo stron z winy A. F. (2) oraz zasądził od A. F. (2) na rzecz A. F. (1) alimenty w kwocie 800 zł miesięcznie, płatne z góry do 10-go dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia uprawomocnienia się wyroku, oddając powództwo w pozostałej części.

Dowód:

- zaświadczenia o dochodach (k.32-41, k.51-55, k.357 akt I 2 C.367/12),
- zaświadczenie PUP w Ż. (k.181-182 akt I 2 C.367/12),
- opinia lekarska z dnia 18.01.2013 roku (k.270 akt I 2 C.367/12),
- wyrok SO w Zielonej Górze z dnia 10.04.2013 roku (k.283 akt I 2 C.367/12),
- decyzja ZUS i Starosty (...) oraz zaświadczenia o stanie zdrowia (k.361-366 akt I 2 C.367/12),
- wyrok SA w Poznaniu z dnia 28.08.2013 roku (k.375 akt I 2 C.367/12).

W dniu 17 lutego 2014 roku, powódka A. F. (1) wniosła do Sądu Rejonowego w Żaganiu pozew o podwyższenie alimentów od pozwanego A. F. (2) z kwoty 800,00 złotych miesięcznie do kwoty 1.500,00 złotych miesięcznie. Z kolei, pozwany A. F. (2) wniosł o oddalenie powództwa w całości i jednocześnie złożył powództwo wzajemne, domagając się obniżenia w/w alimentów do kwoty 550,00 złotych miesięcznie. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą akt III RC.77/14. Wyrokiem, z dnia 23 czerwca 2014 roku, Sąd Rejonowy w Żaganiu oddalił powództwo i powództwo wzajemne w całości. Apelacja powódki od powyższego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 6 listopada 2014 roku w sprawie VI Ca.553/14.

Dowód:

- wyrok SR w Żaganiu z dnia 23.06.2014 roku (k.166 akt III RC.77/14),
- wyrok SO w Zielonej Górze z dnia 6.11.2014 roku (k.216 akt III RC.77/14).

W toku postępowania w sprawie III RC.77/14, powódka/pozwana wzajemnie A. F. (1) utrzymywała się nadal z renty w kwocie 730 zł netto miesięcznie oraz alimentów od pozwanego. Zamieszkiwała w domu stanowiącym współwłasność majątkową małżeńską i ponosiła z tego tytułu opłaty za energię elektryczną – ok. 150,00 złotych miesięcznie, telefon – 50,00 złotych miesięcznie, gaz – ok. 200,00 złotych miesięcznie, telewizję – 54 złotych miesięcznie i wodę – 24 złote. Za opał w sezonie grzewczym płaciła około 3.000,00 zł. Nadal pozostawała pod opieką lekarza rodzinnego, leczyła się też w poradni kardiologicznej oraz neurologicznej, a także oczekiwała, w ramach NFZ, na przyjęcie do poradni naczyniowej i endokrynologicznej. Zakup leków wynosił ją około 150,00 złotych miesięcznie.

Mieszkanie powódki nadal zajmowała jej córka z rodziną. Na koncie papierów wartościowych posiadała akcje o wartości 246,56 złotych, a na koncie bankowym w lutym 2014 r. - środki w kwocie 1.443,00 złote.

Dowód:

- decyzja ZUS o ponownym ustaleniu renty (k.6 akt III RC.77/14),

- zaświadczenie ZUS z dnia 09.07.2013 r. (k.7 akt III RC.77/14),
- kopie rachunków i faktur (k.10-13,86-94,100 akt III RC.77/14),
- dokumentacja medyczna (k.8-9,96-99 akt III RC.77/14),
- odpis księgi wieczystej (k.64-73 akt III RC.77/14),
- kopia rachunku papierów wartościowych (k.74v-75 akt III RC.77/14),
- zestawienie transakcji bankowych (k.76-83 akt III RC.77/14),
- oświadczenie A. F. (1) (k.84 akt III RC.77/14),
- kopia dowodu zakupu opału (k.95 akt III RC.77/14),
- kopie przekazów pocztowych alimentów (k.101 akt III RC.77/14),
- protokół rozprawy z dnia 10.06.2014 roku (k.155v-156 akt III RC.77/14).

Z kolei, pozwany/powód wzajemny A. F. (2), w trakcie postępowania w sprawie III RC.77/14, mieszkał w K., gdzie wynajmował mieszkanie za kwotę 800 zł miesięcznie wraz z opłatami za media, a skąd dojeżdżał do pracy w Ś. i na studia do W.. Koszty dojazdu do pracy wynosiły go ok. 500,00 złotych miesięcznie. Nadal zatrudniony był w Jednostce Wojskowej w Ś. ze średnim miesięcznym wynagrodzeniem netto w kwocie 3.797,00 złotych. Do tego dochodziły różnego rodzaju dodatki jak gratyfikacja urlopowa, nagroda uznaniowa. Od 6 października 2012 r. do 28 lutego 2014 r. pozwany prowadził w Łużyckiej Wyższej Szkole (...) w Ż. nieodpłatnie zajęcia dydaktyczne. W 2012 roku łączny dochód A. F. (2) wyniósł 69.167,78 złote, a w 2013 roku – 67.475,00 złotych.

W październiku 2013 roku, pozwany podjął studia podyplomowe na Uniwersytecie Ekonomicznym we W., za które czesne wynosiło 3.424,00 złote. Z tego tytułu otrzymał dotychczas od pracodawcy dofinansowanie w kwocie 7.500,00 złotych. Zgodnie, z zawartą umową, z dnia 4 października 2010 roku, zwrot kosztów otwarcia przewodu i obrony pracy doktorskiej nie nastąpi.

Pozwany/powód wzajemny opłacał podatek w kwocie 496,00 złotych od nieruchomości wspólnej, w której mieszka powódka, opłacał także ubezpieczenie nieruchomości w kwocie 468,00 złotych, jak również w ostatnim czasie pokrył połowę kosztów za gaz zużyty przez powódkę (1.015 złote). W toku postępowania w sprawie III RC.77/14 pozwany/powód wzajemny powoływał się na problemy zdrowotne (m.in. zatok, zapalenie żołądka, kamica nerkowa), które wymagały hospitalizacji oraz dalszego leczenia i diagnostyki, a których koszt częściowo musiał pokryć pozwany. Pogorszył się także mu wzrok i zmuszony był do zakupu okularów za kwotę 541,00 złotych.

Dowód:

- kopia potwierdzenia zameldowania na pobyt czasowy (k.26,44 akt III RC.77/14),
- kopie zeznań o wysokości osiągniętego dochodu (k.31-33,133-136 akt III RC.77/14),
- kopia umowy najmu lokalu (k.34-36 akt III RC.77/14),
- kopia zaświadczenia pracodawcy (k.37 akt III RC.77/14),
- kopia dokumentacji lekarskiej (k.38-39, 108-109, 123, 139, 140, 144, 145-146 akt III RC.77/14),
- kopie rachunków, faktur i dokonanych wpłat (k.40-43,52,142 akt III RC.77/14),
- kopia polisy (k.45-49 akt III RC.77/14),

- kopia umowy o warunkach odpłatności za studia podyplomowe (k.50-51 akt III RC.77/14),
- rachunki i faktury za leczenie (k.104-107,132,137,138,141,143,147 akt III RC.77/14),
- pisma Dowódcy Jednostki Wojskowej w Ś. (k.110,158 akt III RC.77/14),
- pismo Prorektora Łużyckiej Wyższej Szkoły (...) w Ż. (k.111 akt III RC.77/14),
- kopie umów zlecenia (k.112-120 akt III RC.77/14),
- kopia umowy o udzielenie pomocy w związku z pobieraniem przez żołnierza zawodowego nauki (k.161-163 akt III RC.77/14),
- protokół rozprawy z dnia 10.06.2014 roku (k.156).

Obecnie, powódka i pozwana wzajemna A. F. (1) pozostaje na rencie z tytułu trwałej częściowej niezdolności do pracy, która wynosi 741,74 złotych netto miesięcznie. Taka wysokość świadczenia została jej przyznana od dnia 1 sierpnia 2014 roku. Została zaliczona do osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, ale nie wymaga zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej oraz konieczności stałej i długotrwałej opieki. Powódka leczy się z powodu choroby niedokrwiennej serca, nadciśnienia tętniczego, arytmii serca pochodzenia komorowego, stanie po histerektomii, radio i chemioterapii, przewlekłego zespołu korzeniowego odcinka szyjnego i lędźwiowego, żyłaków kończyn dolnych, niewydolności żylny i niedosłuchu obustronny. W przypadku powódki zalecono operację prawej kończyny dolnej z powodu zagrożenia wystąpieniem przewlekłej niewydolności żylny. Ponadto, u powódki stwierdzono zaburzenia depresyjne. A. F. (1) zażywa leki na depresję co kosztuje ją około 50,00 złotych miesięcznie i leki na obniżenie cholesterolu, co kosztuje ją 64,00 złote miesięcznie.

Powódka/ pozwana wzajemna zamieszkuje w domu jednorodzinnym stanowiącym współwłasność stron. W toku jest sprawa o podział majątku, w którym to postępowaniu powódka wyraża zgodę na przekazanie własności nieruchomości na rzecz pozwanego/powoda wzajemnego ze spłatą. Wartość rynkowa nieruchomości została oszacowana na kwotę 430.000,00 złotych, a pozwany wyraża chęć spłaty powódki w wysokości 115.000,00 złotych. Nieruchomość obciążona jest hipoteką. W tej chwili, koszty utrzymania tej nieruchomości ponosi w całości powódka i wynoszą one około 1.000,00 złotych miesięcznie wraz z kosztami ogrzewania.

Powódka A. F. (1) była właścicielką mieszkania o powierzchni 67,50 m², ale umową darowizny, z dnia 4 grudnia 2015 roku, wyzbyła się tej własności na rzecz córki z ustanowieniem dla siebie służebności mieszkania.

Dowód:

- zaświadczenie lekarskie (k.15, k.122),
- decyzja ZUS z dnia 7.08.2014 roku (k.16),
- orzeczenie lekarza orzecznika ZUS (k.17),
- zaświadczenie lekarskie z dnia 21.03.2016 roku (k.91),
- faktura za gaz (k.92),
- wydruki z KW nr (...) (k.95-99),
- orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (k.120),
- wyniki badania USG żył (k.123),

- faktury za leki (k.124-126),
- umowa darowizny z dnia 4.12.2015 roku (k.127-128),
- zeznania powódki i pozwanej wzajemnej A. F. (1) (k.131v-132).

Pozwany/powód wzajemny A. F. (2) jest zatrudniony w Jednostce Wojskowej w Ś. na czas nieokreślony z miesięcznym uposażeniem netto w wysokości 4.086,55 złotych (starszy chorąży sztabowy). Obecnie pozwany nie posiada dodatkowych źródeł dochodu. W okresie od dnia 28 maja 2015 roku do dnia 2 grudnia 2015 roku przebywał na misji i uzyskał z tego powodu odszkodowanie w kwocie 60.000,00 złotych. Pozwany jest w trakcie obrony pracy doktorskiej, koszt obrony wyniesie go łącznie 12.000,00 złotych. W tej chwili pozostaje w związku partnerskim z M. P., z którą ma dziecko G. F., urodzoną w dniu (...) w Ż.. Partnerka pozwanego jest żołnierzem zawodowym i pozostaje w zatrudnieniu w Oddziale Żandarmerii Wojskowej w Ż..

Pozwany A. F. (2) ma stwierdzone podejrzenie przepukliny pachwinowej prawej oraz przewlekłe zapalenie zatok przynosowych, polipy nosa, co wymaga długotrwałego leczenia i ewentualnego zabiegu operacyjnego. Pozwany cierpi również na refluks żołądkowo – przełykowy.

A. F. (2) ponosi opłaty związane z ubezpieczeniem nieruchomości należącej do majątku wspólnego stron w kwocie 500,00 złotych rocznie, podatkiem od nieruchomości i dzierżawę ogrodu – około 580,00 złotych rocznie oraz ze spłatą kredytu hipotecznego w wysokości około 1.600,00 złotych miesięcznie. Poza tym, pozwany wynajmuje mieszkanie za kwotę 450,00 złotych miesięcznie.

Dowód:

- zaświadczenie o zarobkach z dnia 7.03.2016 roku (k.87),
- zaświadczenia lekarskie (k.30-31, k.66-72),
- odpis aktu urodzenia dziecka (k.32),
- faktury VAT za lekarstwa i środki higieniczne małoletniego dziecka i pozwanego (k.33-43, k.48-64, k.111-116),
- rachunki (k.73-86),
- informacja o dochodach za 2015 rok (k.117),
- zeznania pozwanego A. F. (2) (k.132).

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo oraz powództwo wzajemne, jako bezzasadne, należało oddalić w całości.

Bezspornym w przedmiotowej sprawie, jest to, że wyrokiem, z dnia 10 kwietnia 2013 roku, Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, w sprawie I2C.367/12, rozwiązał małżeństwo stron z wyłącznej winy pozwanego A. F. (2) oraz zasądził od pozwanego na rzecz powódki A. F. (1) kwotę 800,00 złotych miesięcznie tytułem alimentów, płatne z góry do 10-go dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki w płatności którejkolwiek z rat, w pozostałej części roszczenie alimentacyjne oddalając. Na skutek złożonych przez strony apelacji, które nie zostały uwzględnione, wyrok rozwodowy uprawomocnił się z dniem 28 sierpnia 2013 roku.

Wątpliwości nie budzi więc to, że rozwód został orzeczony z wyłącznej winy pozwanego A. F. (2).

Zgodnie z treścią art.60§1 kro, małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzionego dostarczenia

środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego. Jeżeli jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, sąd na żądanie małżonka niewinnego może orzec, że małżonek wyłącznie winny obowiązany jest przyczynić się w odpowiednim zakresie do zaspakajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby ten nie znajdował się w niedostatku (art.60§2 kro). Regulacja powyższych przepisów wprowadza zatem swoisty obowiązek alimentacyjny pomiędzy małżonkami rozwiedzionymi, do którego w zakresie nieunormowanym w art.60 kro, stosuje się przepisy o obowiązku alimentacyjnym między krewnymi.

Świadczenia alimentacyjne pomiędzy rozwiedzionymi małżonkami stanowią kontynuację powstałego przez zawarcie małżeństwa obowiązku wzajemnej pomocy, w zakresie utrzymania, istnieją więc pomimo orzeczenia rozwodu lub separacji, które nie stwarzają nowego obowiązku alimentacyjnego, lecz powodują zmodyfikowanie obowiązku istniejącego w czasie trwania małżeństwa (tak uchwała 7 sędziów SN z dnia 2 lipca 1955 roku, I CO 27/55, OSN 1956, nr 2, poz.33, PiP 1956, Nr 4, s.787; podobnie wyrok SN z dnia 12.09.2001 roku, V CKN 445/00, LEX nr 52490). Obowiązek małżonka dostarczenia środków utrzymania drugiemu małżonkowi wyprzedza obowiązek alimentacyjny krewnych tego małżonka (art. 130 k.r.o.; tak również orzeczenie SN z dnia 29 lutego 1952 r., C 730/51, OSN 1953, poz. 27). W razie orzeczenia separacji lub rozwodu, obowiązek alimentacyjny małżonka niewinnego lub współwinnego rozkładu pożycia jest powiązany z przesłanką niedostatku drugiego małżonka. Natomiast obowiązek alimentacyjny małżonka wyłącznie winnego pojawia się nawet mimo braku niedostatku, jeżeli wskutek separacji lub rozwodu istotnie pogorszyła się sytuacja materialna małżonka niewinnego (tak T. S., Separacja małżonków, S. P.. 2000/1-2/151 – t.5).

Na mocy art.60§2 kro, prawo do żądania alimentów przyznano rozwiedzionemu małżonkowi, chociażby nie znajdował się w niedostatku. Prawo to przysługuje tylko małżonkowi niewinnemu w stosunku do małżonka wyłącznie winnego powstania rozkładu pożycia, gdy rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego. W takich wypadkach sąd może orzec, że małżonek wyłącznie winny obowiązany jest przyczynić się w odpowiednim zakresie do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego. Przy orzekaniu o alimentach na podstawie art.60§2 kro należy porównać sytuację, w jakiej małżonek niewinny znajdzie się po rozwodzie, z sytuacją, w jakiej by się znajdował, gdyby pożycie małżonków funkcjonowało normalnie (tak SN w orzeczeniu z dnia 28 października 1980 r., III CRN 222/80, PiP 1982, z. 5-6, s. 147 i n. z glosą A. Szpunara). Natomiast, nie są w tym zakresie istotne zmiany, które nastąpiły w położeniu materialnym małżonka niewinnego w czasie między faktycznym rozejściem się małżonków a wydaniem przez sąd wyroku rozwodowego (orzeczenie SN z dnia 7 stycznia 1969 r., II CR 528/68, OSN 1969, poz. 179). Omawiając tę kwestię J. G. (Alimentacyjny obowiązek między małżonkami, s. 156) twierdzi, że przy porównaniu dwóch sytuacji materialnych należy brać pod uwagę sytuację materialną małżonka, jaką on w czasie trwania małżeństwa zgodnie z przepisami prawa powinien był mieć, a nie tę, którą faktycznie miał. To rozróżnienie ma głęboki sens praktyczny, gdyż w przeciwnym razie premiiowane byłoby zachowanie się męża, który będąc w dobrej sytuacji materialnej opuszcza rodzinę dla innej kobiety i alimentuje porzuconą rodzinę w skromnym zakresie.

Artykuł 60§2 kro mówi o "istotnym pogorszeniu sytuacji materialnej małżonka niewinnego". Uchwycenie tego momentu, w którym można już mówić o istotnym pogorszeniu, nie jest takie łatwe. Jedno jest pewne, a mianowicie, że będzie to w znacznym stopniu zależało od stopy życiowej, na jakiej żyli małżonkowie. Sąd Najwyższy, w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 lutego 2001 roku (II CKN 391/00, LEX nr 52629), stwierdził, że „w myśl art.60§2 kro małżonek uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia małżeńskiego może być obciążony świadczeniami "w odpowiednim zakresie" na rzecz drugiego małżonka (niewinnego) celem zaspokojenia jego usprawiedliwionych potrzeb, "chociażby ten nie znajdował się w niedostatku". Brak niedostatku sam przez się nie przesądza jednakże o uprawnieniu do wsparcia materialnego. Rozstrzygające jest w tym względzie istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego. Kryteria oceny tak rozumianego pogorszenia sytuacji materialnej sformułował Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej i Administracyjnej z dnia 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/86 (OSNCP 1988/4/42) stwierdzając: "Dla oceny, czy przesłanka istotnego pogorszenia sytuacji materialnej występuje, przeprowadzić należy porównanie każdorazowej sytuacji materialnej małżonka niewinnego, z tym położeniem, jakie istniałoby, gdyby

rozwód nie został w ogóle orzeczony i gdyby małżonkowie kontynuowali pożycie. Przyjęte uregulowanie nie daje wprawdzie małżonkowi niewinnemu prawa do równej stopy życiowej z małżonkiem zobowiązanym, lecz małżonek niewinny ma prawo do bardziej dostatniego poziomu życia niż tylko zaspokajanie usprawiedliwionych potrzeb. Pojęcie stopy życiowej stanowi element, który przy określeniu usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego trzeba także brać pod uwagę. Z reguły wieloletnie trwanie małżeństwa będzie częściej stwarzać sytuacje, w których możliwe będzie przyjęcie istnienia "rozszerzonego" obowiązku alimentacyjnego małżonka wyłącznie winnego rozkładu pożycia. Nie można bowiem pomijać, że sam wiek małżonka niewinnego i szereg innych okoliczności będą często sprawiać, że małżonek ten nie będzie mógł własnymi siłami wyrównać istotnego pogorszenia własnej sytuacji materialnej, spowodowanego rozwodem. Dotyczyć to będzie częściej kobiet niż mężczyzn, skoro po dłuższym trwaniu małżeństwa, w którym zużywały one swe siły - w większym stopniu niż ich mężowie - na wychowanie dzieci i prowadzenie wspólnego gospodarstwa, zdobycie przez nie kwalifikacji, zapewniających możliwość osiągnięcia większych wynagrodzeń za pracę, jest co najmniej bardzo trudne, jeśli nie wręcz niemożliwe."

Zgodnie natomiast z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1980 roku (III CRN 222/80, OSNC 1981/5/90), „orzekając o żądaniu małżonka niewinnego zasądzenia alimentów na podstawie art.60§2kro, sąd powinien porównać sytuację, w jakiej małżonek niewinny znajdzie się po rozwodzie, z sytuacją, w jakiej by się znajdował, gdyby pożycie małżonków funkcjonowało prawidłowo”. W uzasadnieniu powyższego wyroku, Sąd Najwyższy stwierdził, że „celem jest zapobieżenie sytuacji, w której rozwód miałby spowodować pogorszenie w istotny sposób sytuacji materialnej małżonka niewinnego w porównaniu do sytuacji, w której znajdowałby się w prawidłowo funkcjonującym małżeństwie. Środkiem do osiągnięcia tego celu jest roszczenie przyznane małżonkowi niewinnemu o przyczynienie się małżonka uznanego za wyłącznie winnego w odpowiednim zakresie do zaspokojenia jego usprawiedliwionych potrzeb, chociażby nie znajdował się w niedostatku. Zakres, w jakim to ma nastąpić, określa z jednej strony stopień pogorszenia się sytuacji materialnej małżonka niewinnego, a z drugiej strony zasady słuszności. Tylko bowiem zasady słuszności mogą w sposób prawidłowy wyważyć rozstrzygnięcie, jaki w konkretnej sprawie zakres przyczynienia się małżonka winnego może być uznany za "odpowiedni". Z reguły będzie on się znajdował pomiędzy granicą, poniżej której leży niedostatek, a granicą, której przekroczenie byłoby zrównaniem stopy życiowej obojga rozwiedzionych małżonków. Jak bowiem przyjmuje się powszechnie w piśmiennictwie i judykaturze, obowiązek alimentacyjny małżonka wyłącznie winnego nie sięga - przynajmniej z reguły - tak daleko, aby miał on zapewnić byłemu małżonkowi równą stopę życiową, jednakże nie jest przy tym ograniczony do zaspokajania tylko tych usprawiedliwionych potrzeb, o których mówi art.60 §1kro.”

W przedmiotowej sprawie, zarówno powódka i pozwana wzajemna A. F. (1), jak i pozwany i powód wzajemny A. F. (2) domagają się zmiany wysokości alimentów ustalonych przez Sąd Okręgowy w Zielonej Górze w wyroku rozwodowym. Tym samym, koniecznym staje się zbadanie, czy nastąpiła zmiana w sytuacjach materialnych, zawodowych, rodzinnych i zdrowotnych stron od czasu uprawomocnienia się wyroku rozwodowego. Podkreślenia wymaga również to, że Sąd ocenił już w sprawie III RC.77/14, czy takie zmiany po obu stronach procesu miały miejsce i doszedł wówczas do wniosku, że sytuacja życiowa obu stron nie uległa takim zmianom, które dawałyby podstawę do ingerencji w wysokość ustalonych wyrokiem rozwodowym świadczeń alimentacyjnych na rzecz powódki w oparciu o art.138 kro. Wyrok w poprzedniej sprawie uprawomocnił się w dniu 6 listopada 2014 roku. Tym samym, w przedmiotowym postępowaniu, Sąd winien zbadać, czy sytuacja powódki A. F. (1) i pozwanego A. F. (2) zmieniła się od dnia orzeczenia rozwodu, ale również od listopada 2014 roku.

Zgodnie z treścią art.138 kro, w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Omawianym, w tym przepisie, zagadnieniem zajął się między innymi Sąd Najwyższy w uchwale Pełnego Składu Izby Cywilnej i Administracyjnej w dniu 16 grudnia 1987 r. (M.P. z 1988 r. Nr 6, poz. 60) w punkcie VII, w którym stwierdził, że „Potrzeby uprawnionego oraz możliwości zobowiązanego ulegają zmianie; tym samym może ulegać zmianie wysokość alimentów. Dlatego w razie zmiany stosunków zarówno uprawniony, jak i zobowiązany mogą żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego (art.138 k.r.o.). Zmiana stosunków może prowadzić do uchylecia obowiązku alimentacyjnego bądź do podwyższenia lub obniżenia alimentów. Obowiązek alimentacyjny wygasa wtedy, gdy uprawniony uzyska zdolność do samodzielnego utrzymania

(art.133§1 k.r.o.). Następuje to również w sytuacji, gdy zobowiązany do alimentacji na skutek zdarzeń losowych utraci całkowicie możliwość osiągania jakichkolwiek dochodów. Podwyższenie alimentów następuje wówczas, gdy zwiększeniu uległy potrzeby uprawnionego albo wzrosły możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Obniżenie alimentów uzasadnia zmniejszenie się potrzeb uprawnionego lub pogorszenie sytuacji majątkowej i materialnej zobowiązanego”.

W myśl natomiast, postanowienia Sądu Najwyższego z 19 lipca 1974 roku (II CO 9/74, LEX nr 7560), „Powództwo o zmianę przewidziane w art.138 k.r.o. wchodzi w grę w razie zmiany stosunków. Przez pojęcie "stosunków" w tym wypadku należy rozumieć okoliczności istotne z punktu widzenia ustawowych przesłanek obowiązku alimentacyjnego i jego zakresu (np. art. 133 i 135 k.r.o). Zmiana zatem "stosunków" tak pojmowanych, bez potrzeby zajmowania się zagadnieniami szczególnymi, jest zmianą okoliczności, od których zależy istnienie i zakres obowiązku alimentacyjnego. Do kręgu tych okoliczności nie należy sytuacja, gdy po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło”. Przy ocenie, czy zachodzą przesłanki do zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego w myśl art.138 kro, należy brać pod uwagę wszelkie okoliczności mogące świadczyć o zmianie stosunków, a zwłaszcza możliwości zarobkowych i majątkowych stron (wyrok SN z dnia 26.03.1969 r., III CRN 54/69, LEX nr 6480).

Sąd ocenił sytuację materialną i zarobkową A. F. (1), dochodząc do wniosku, iż jej sytuacja nie uległa pogorszeniu od czasu uprawomocnienia się wyroku rozwodowego, jak również wyroku z dnia 6 listopada 2014 roku w sprawie III RC.77/14. Powódka/pozwana wzajemnie nadal pozostaje na rencie z tytułu trwałej częściowej niezdolności do pracy, przyznanej jej w dniu 18 kwietnia 2013 r., a więc jeszcze w trakcie trwania sprawy rozwodowej. Wiadomym jest, że renta została jej przyznana na czas określony do dnia 31.07.2014 i wynosiła ona 730 netto miesięcznie. W trakcie sprawy rozwodowej renta powódki wynosiła 401,00 złotych. Decyzją, z dnia 7 sierpnia 2014 roku (na etapie postępowania międzyinstancyjnego w sprawie III RC.77/14) powódce została przyznana renta w kwocie 741,74 złote miesięcznie brutto. Ponadto, powódka otrzymuje alimenty w kwocie 800,00 złotych. Koszty utrzymania mieszkania są na podobnym poziomie jak w sprawie rozwodowej oraz w sprawie III RC.77/14, czego powódka nie kwestionuje. Ponadto, były mąż powódki - pozwany wciąż opłaca podatek w kwocie około 500,00 złotych od nieruchomości wspólnej, w której mieszka powódka, opłaca także ubezpieczenie nieruchomości w kwocie 468 złotych, jak również spłaca kredyt hipoteczny zaciągnięty przez strony na budowę domu jednorodzinnego w (...), a obecnie rata tego zobowiązania wynosi około 1.600,00 złotych miesięcznie. Podkreślenia wymaga też to, że powódka nadal cierpi na schorzenia, powoływane już w trakcie sprawy rozwodowej oraz w sprawie III RC.77/14, nadal leczy się kardiologicznie, neurologicznie oraz psychiatrycznie. Koszty leczenia – zakupu leków - wynoszą około 150,00 złotych miesięcznie – Sąd przyjął taką ich średnią wysokość zgodnie z przedstawionymi paragonami - należy zatem stwierdzić nie uległy one znaczącej zmianie od sprawy rozwodowej, albowiem przed Sądem Okręgowym w Zielonej Górze powódka wskazywała, że koszty jej leczenia wynoszą 150,00 złotych miesięcznie.

Warunki bytowe powódki/pozwanej wzajemnie oraz jej sytuacja osobista nie zmieniły się, wzrost kosztów utrzymania związany jest z procesami inflacyjnymi, dotyczącymi każdego - w tym również pozwanego i powoda wzajemnego. Nie nastąpiło zaś po jej stronie żadne szczególne pogorszenie stanu zdrowia, implikujące wzrost wydatków na leczenie. Powódka posiada częściową niezdolność do pracy, a renta została przyznana na określony czas, tym samym nie jest pozbawiona całkowicie możliwości zarobkowych, skoro już w trakcie postępowania rozwodowego wskazywała, iż poszukuje pracy i doszkała się. Natomiast z przedstawionej dokumentacji medycznej, zdaniem Sądu, nie wynika, iż powódka nie może wykonywać obecnie jakiejkolwiek pracy. Jednakże, Sąd miał na uwadze, że posiadane schorzenia, a także trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy, znacznie ograniczają jej możliwości zarobkowe. Podkreślenia wymaga również to, że obecnie powódka została zakwalifikowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, a wcześniej była zaliczana do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Nie wymaga ona również, jak wynika z orzeczenia, stałej i długotrwałej pomocy, a także nie jest zmuszona podejmować zatrudnienie w zakładach aktywności zawodowej. Stwierdzone u powódki schorzenie związane z niewydolnością żylną w jednej z kończyn dolnych jest schorzeniem operacyjnym, a tym samym, daje perspektywy powrotu do zdrowia. Jest ono również leczone w ramach posiadanego ubezpieczenia zdrowotnego.

Zdaniem Sądu, w żaden szczególny sposób nie zmieniła się sytuacja A. F. (1), zwłaszcza nie nastąpiło pogorszenie się jej sytuacji w stopniu i w znaczeniu, wskazującym na konieczność zwiększenia obowiązku alimentowania przez byłego męża. Sąd stanął więc na stanowisku, iż nie wykazane zostały w przekonujący sposób okoliczności przemawiające za podwyższeniem rat alimentacyjnych od A. F. (2). W ocenie Sądu, obecna wysokość alimentów w pełni zaspakaja niezbędne potrzeby powódki, a wraz z otrzymywaną rentą pozwalają jej utrzymać się samodzielnie. Podkreślenia wymaga to, że w dniu 4 grudnia 2015 roku, powódka i pozwana wzajemna wyzbyła się ważnego składnika swojego majątku odrębnego, jakim był lokal mieszkalny. Powódka darowała swoje mieszkanie córce z zastrzeżeniem dla siebie służebności tego mieszkania. Jednocześnie, powódka, wnosząc o podwyższenie alimentów, powołuje się na wysokie koszty utrzymania nieruchomości, które ponosi. Jednakże, jak wynika z informacji podanych przez same strony, pozwany deklaruje chęć przejścia wspólnej nieruchomości i jej dalszego utrzymywania do momentu dokonania podziału majątku. Takie rozwiązanie mogłoby zasadniczo wpłynąć na zmniejszenie wydatków stałych ponoszonych przez powódkę. Powódka mogłaby zamieszkać w swoim mieszkaniu, a koszty utrzymania nieruchomości wspólnej ponosiłby pozwany. Ponadto, w wyniku podziału majątku wspólnego, uzyskaną z tego tytułu spłatę powódka mogłaby przeznaczyć na poprawę swojego stanu zdrowia i warunków bytowych, tymczasem deklaruje, że za uzyskane środki będzie musiała nabyć dla siebie mieszkanie. Tym samym, czynności podjęte przez powódkę A. F. (1) należy oceniać przez pryzmat art.136 kro.

Natomiast w sytuacji pozwanego/powoda wzajemnego A. F. (2) nastąpiły zmiany - uległy obniżeniu jego dochody, a także pojawiły się problemy zdrowotne, zwiększającego jego wydatki, ale taka sytuacja miała już miejsce w sprawie III RC.77/14. Jedyne, co wymaga podkreślenia, w dniu 10 grudnia 2015 roku, pozwanemu urodziła się córka, a tym samym, musi partycypować w kosztach utrzymania małoletniej. Analizując sytuację pozwanego i powoda wzajemnego w aspekcie jego żądań, Sąd przyjął jednak brak spełnienia przesłanki z art.138 kro w postaci pogorszenia się możliwości zarobkowych powoda/pozwanego wzajemnie. Fakt uzyskiwania niższych dochodów nie stanowi automatycznie o konieczności obniżenia alimentów, w przypadku gdy pozwany/powód wzajemny nadal posiada możliwości zarobkowe, a jego stan zdrowia nie uniemożliwia wykonywania pracy. W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, iż A. F. (2) posiada stały dochód w wysokości 4.086,55 złotych netto miesięcznie, nadto otrzymuje różnego rodzaju dodatki i nagrody, z których może poczynić oszczędności i pokryć pojawiające się niespodziewanie wydatki np. związane z leczeniem. Pozwany był również na misji w okresie od maja do grudnia 2015 roku i z tego tytułu otrzymał kwotę 60.000,00 złotych. Wydatki związane ze studiami nie są natomiast wydatkami nagłymi, gdyż pozwany już od 2008 r. niezmiennie doksztalca się i cały czas otrzymuje dofinansowanie. Rozpoczęte studia podyplomowe refundowane są przez pracodawcę i tylko koszty obrony rozprawy doktorskiej pozwany będzie musiał ponieść we własnym zakresie. Koszty te mają wynieść 12.000,00 złotych, ale z dokumentów przedłożonych przez pozwanego wynika, że w znacznej części zostały już uregulowane. Ponadto, w przypadku, gdy koszty otwarcia przewodu doktorskiego są tak wysokie, a pozwany nie może liczyć na dofinansowanie ze strony pracodawcy, nie ma w ocenie Sądu obecnie konieczności jego podejmowania, w przypadku, gdy nie jest to warunek pracodawcy do dalszego wykonywania pracy przez pozwanego. Dalsze kształcenie jest wyłącznie decyzją pozwanego, które nie powinno obciążać powódki i pozbawiać jej zapewnienia niezbędnych potrzeb. Ważne jest również to, że obrona pracy doktorskiej miała nastąpić w marcu 2016 roku, a zatem, koszty związane z dalszym kształceniem pozwanego odpadną. Wcześniej pozwany/powód wzajemny podejmował różne prace dodatkowe np. pracował w Łużyckiej Szkole Zawodowej, a także – w Domu Opieki Społecznej nie ma przeszkód do tego, aby je nadal kontynuował, gdy jak podaje jego sytuacja finansowa jest tak zła. Z dokumentacji lekarskiej przedstawionej przez pozwanego/powoda wzajemnego nie wynika, aby jego obecny stan zdrowia uniemożliwiał w jakikolwiek sposób wykonywanie prac zarobkowych, a schorzenia które u pozwanego stwierdzono również nie stanowią przeszkody do podjęcia pracy zarobkowej, są uleczalne i nie powodują znacznego i stałego pogorszenia stanu zdrowia.

Jedyną okolicznością, która zmieniła sytuację rodzinną pozwanego, jest posiadanie małoletniego dziecka. Koszty utrzymania dziecka pozwany określił na kwotę 600,00 – 700,00 złotych miesięcznie. Dziecko pozostaje również na utrzymaniu swojej matki, a zatem pozwany jedynie partycypuje w kosztach jego utrzymania. Jak stwierdził sam pozwany, pozostaje w związku partnerskim z matką swojego dziecka, ale nie prowadzi z nią wspólnego gospodarstwa domowego. W ocenie Sądu, takie wyjaśnienia pozwanego nie są do końca prawdziwe, albowiem Sądowi wiadomo z

urzędu (z postępowań prowadzonych z udziałem partnerki pozwanego M. P.), że zamieszkuje on ze swoją partnerką, a nawet, jeśli ma to charakter czasowy, jak twierdzi pozwany, to nic nie stoi na przeszkodzie, aby zamieszkał w mieszkaniu swojej partnerki, rezygnując tym samym z konieczności wynajmu mieszkania za kwotę 450,00 złotych miesięcznie. Partnerka pozwanego jest żołnierzem zawodowym i również dysponuje własnymi dochodami. Ponadto, decydując się na posiadanie potomstwa, pozwany zapewne miał na względzie to, że jest obciążony świadczeniem alimentacyjnym na rzecz byłej żony, albowiem rozwód został orzeczony z jego wyłącznej winy. Miał również na uwadze to, że stan zdrowia powódki wymaga stałych nakładów finansowych, a z uwagi na znaczną różnicę wieku między stronami, pozwany powinien zdawać sobie sprawę również z tego, że możliwości zarobkowe powódki z każdym rokiem maleją, a jej stan zdrowia ulega pogorszeniu, co jest naturalną konsekwencją starzenia się. W ocenie Sądu, brak jest więc tu jakiegokolwiek zmiany okoliczności, na jaką powoływał się pozwany/powód wzajemny w złożonym pozwie.

W związku z powyższym, Sąd uznał, iż powód wzajemny w żaden sposób nie wykazał, iż jego możliwości zarobkowe obniżyły się, a jego koszty utrzymania wzrosły na tyle, iż nie jest w stanie obecnie z osiągniętych dochodów pokrywać zasądzonych alimentów na byłą żonę.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art.138 kro w zw. z art.60 § 2 kro oddalił powództwo o podwyższenie alimentów w całości (punkt I wyroku) oraz oddalił powództwo wzajemne o obniżenie alimentów (punkt II wyroku).

Z uwagi na oddalenie obu powództw, koszty procesu pomiędzy stronami, na podstawie art. 100 kpc wzajemnie zniósł (punkt III wyroku).